

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1921 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp för postverkets räkning av fastigheter i Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken m. m. jämte en i ämnet väckt motion. (4:e avd.)

I en till riksdagen den 4 februari 1921 avlåten proposition (nr 74), vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* för inköp för postverkets räkning av vissa fastigheter i Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken med därå uppförda byggnader ävensom för vissa ändringsarbeten å nämnda byggnader på tilläggsstat för år 1921 under utgifter för kapitalökning anvisa ett reservationsanslag av 1,850,000 kronor, att utgå av lånemedel; *dels ock*, vid bifall härtill, besluta, att de i förslaget till nämnda tilläggsstat bland inkomsterna under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med 1,850,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Rörande förevarande proposition har herr *E. Kristensson* i en inom andra kammaren väckt motion (nr 264) hemställt, att propositionen icke må av riksdagen bifallas.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

I syfte att tillgodose behovet av ökat utrymme för postverkets verkstad, tryckeri, bokbinderi och förråd har generalpoststyrelsen förordat inköp av ifrågavarande fastigheter, vilka äro belägna invid Bällstaviken inom Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken. Stranden mot

Bällstaviken är cirka 350 meter lång och delvis försedd med träkajer, angörbara för 11 å 12 fots djupgående fartyg, ävensom med täckta prämficor. Avståndet till Sundbybergs järnvägsstation är cirka 750 meter samt till Sundbybergs spårväghållplats omkring 1 kilometer. Sjövägen in till Stockholm, hamnplatsen vid Tegelbacken, är cirka 6 kilometer lång, och med automobil färdas man till centralposthuset i Stockholm på ungefär 15 minuter.

Arealen utgör sammanlagt 83,350 kvadratmeter. Härav falla på de utmed sjön belägna tomterna, varå samtliga byggnader äro belägna, 58,230 kvadratmeter. De båda övriga tomterna, vilka icke äro nödvändiga för verkstadsdriften och vad därmed sammanhänger, föreslås till inköp för att kunna realisera ett i annat sammanhang framfört förslag till bostadsbygge. Den övervägande delen av området har, framhålls det, en utmärkt byggnadsgrund.

Å tomterna finnas följande byggnader, nämligen:

1) *En större fabriksbyggnad*, uppförd av armerad betong i dels fyra våningar med källare, dels ock en våning utan källare. Byggnaden är inredd med varuhiss, ångpanna m. m. Bjälklagen äro beräknade för en rörlig last av omkring 800 kilogram per kvadratmeter. Sammanlagda golvytan utgör i källaren 400 kvadratmeter och i våningarna 2,215 kvadratmeter. Byggnadens kubikmassa är 11,367 kubikmeter.

2) *En kontorsbyggnad*, inrymmande förråd och matrum i undervåningen, samt två större salar, tre kontorsrum samt två bostadslägenheter m. m. i över- och vindsvåningarna. Byggnadens kubikmassa utgör 1,900 kubikmeter.

3) *En direktörsbyggnad*, försedd med 4 automobilgarage med portar direkt mot gatan samt inrymmande en större direktörsbostad och några bostadslägenheter m. m. Sammanlagt har byggnaden 20 eldstäder.

4) *Ett portvakts- och arbetarbostadshus*, uppförd av trä och inrymmande fyra bostadslägenheter. Byggnaden är försedd med 11 eldstäder.

5) *En byggnad av trä*, inrymmande en bostadslägenhet, stallar m. m.

6) *En byggnad* med brännugn och stor inkörsport, för närvarande anordnad till krukmakeri.

Vidare finnas kajbyggnad av trä med överbyggda prämskjul, kolbodar, magasin, smedja, skjul m. m.

Beträffande värdet av och priset å ifrågavarande fastigheter anför styrelsen:

»Fastigheterna ägas av aktiebolaget Triton och det härmed nära sammanhängande Bällstavikens aktiebolag. Fastigheterna äro taxeringsvärderade till

1,680,000 kronor, och de å tomterna uppförda byggnaderna äro brandförsäkrade för sammanlagt 1,271,500 kronor.

Den köpeskillning, som betingats för fastigheterna, utgör sammanlagt 1,800,000 kronor, varav 1,650,000 kronor belöpa sig på aktiebolaget Tritons fastigheter och 150,000 kronor på Bällstavikens aktiebolags fastigheter. Sistnämnda köpeskillning står fast endast under förutsättning av samtidigt köp utav aktiebolaget Tritons fastigheter.»

Efter att hava framhållit, att den i anbudet lämnade utredningen gäve vid handen, att de grenar av postverkets praktiska verksamhet, varom här vore fråga, vore i stort och snart behov av lämpligare lokaler, erinrar departementschefen hurusom 1917 års riksdag bland annat uttalade att tanken på ett statstryckeri i någon form enligt riksdagens åsikt icke borde definitivt avföras, men att det likväl vid nämnda tidpunkt icke förefunnes särskild anledning att forcera fram frågan härom, särskilt som vissa andra åtgärder, vilka kunde förväntas sänka tryckningskostnaden, betydligt lättare och utan ekonomisk risk kunde genomföras. Såsom lämpliga åtgärder i sådant syfte framhöll riksdagen i främsta rummet det goda uppslag, som generalpoststyrelsen givit genom upprättandet av ett specialtryckeri för tryckning av blanketter och andra trycksaker, varav postverket vore i behov. Enligt riksdagens mening syntes skäl föreligga för att även andra statens verk förskaffade sig dylika specialtryckerier eller eventuellt använde sig av det, som postverket redan upprättat, därest möjlighet förefunnes för utvidgning av detsamma. På grund härav ansåg riksdagen, att utredning borde verkställas särskilt i angivna hänseende. Efter att vidare som en andra åtgärd, vilken borde bliva föremål för omprövning, hava framhållit frågan om inrättande av en statens tryckeriexpedition, anhöll riksdagen, att utredning måtte åvägbringas om och i vad mån kostnaderna för statens tryck kunde nedbringas genom inrättande av en statens tryckeriexpedition och specialtryckerier för vissa ämbetsverk eller genom andra anordningar.

Samman-
förande av
statens
blankettryck.

I anledning härav tillkallades sakkunniga för att verkställa den av riksdagen begärda utredningen, och avgåvo dessa den 28 februari 1919 betänkande med utredning och förslag angående ordnandet av statens tryck.

Rörande de sakkunnigas utredning yttrar departementschefen vidare:

»De sakkunniga hava framhållit, att det med hänsyn till de ständigt ökade kostnader, som statstrycket drager, måste anses vara ett viktigt statsintresse, att åtgärder vidtagas i syfte att nedbringa och begränsa dessa kostnader. Härvid hava de sakkunniga som sin uppfattning uttalat, att statstrycket icke skulle bliva billigare genom inrättande av

ett statstryckeri av sådan storlek och omfattning, att allt statens tryck kunde där ombesörjas. De sakkunnigas uttalande härvidlag är bland annat grundat därpå, att om staten på eget tryckeri komme att framställa allt sitt tryck, så skulle med hänsyn till riksdagstrycket, vilket är av betydande omfattning och särskilt brådskande slag samt hänför sig till en begränsad tidsperiod, tryckeriet under den tid av året, då riksdagstryck ej förekomme, icke kunna ekonomiskt utnyttjas. Å andra sidan hava de sakkunniga även framhållit de olägenheter, bland annat för riksdagstryckets vidkommande, som vore förbundna med inrättandet av ett statens tryckeri i den mindre omfattning, att möjlighet förefunnnes för jämn drift året om. I stället för inrättande av ett statstryckeri hava de sakkunniga av dessa och i övrigt anförda skäl föreslagit en sådan anordning, att allt statens tryck skulle överlämnas till vissa större enskilda tryckeriföretag att utföras mot ersättning, baserad på företagens självkostnader, ökad med viss på förhand bestämd vinstprocent. Härjämte hava de sakkunniga upptagit förslaget om inrättande av en statens tryckeriexpedition.

I avseende å specialtryckerier för framställande av statens tryck av viss bestämd art och omfattning hava de sakkunniga bland annat yttrat sig angående blankettrycket, vilket tryck, enligt vad de sakkunniga framhålla, är ganska olikartat mot övriga tryckeriarbeten och kräver i viss mån särskilda anordningar. Efter en utredning beträffande kostnaderna för blankettrycket för vissa verk och myndigheter hava de sakkunniga uttalat, att endast beträffande postverket och statens järnvägar blankettrycket vore av sådan omfattning, att det kunde sättas i fråga att för ändamålet med fördel driva särskilda tryckerier. Rörande dylika specialtryckerier — vilka enligt de sakkunnigas uttalande hade förutsättningar för att kunna drivas ändamålsenligt och med ekonomisk fördel — gällde emellertid, liksom beträffande tryckerier i allmänhet, att de icke borde drivas i allt för liten skala, om tillverkningen skulle kunna ordnas ekonomiskt. De sakkunniga hava med hänsyn härtill även uttalat, att det, för att ordna rörelsen vid postverkets blankettryckeri så ekonomiskt som möjligt, vore fördelaktigt, om med detta tryckeri kunde förenas även tryckningen av blanketter för statens järnvägar, telegrafverket med flera. Härigenom skulle nämligen vinnas en enhetlig behandling i större skala av statens blankettryck på samma gång som möjlighet även kunde ernås att använda förenklade arbetsmetoder och de modernaste maskiner vid framställandet av blanketter i särskilt stora upplagor. Emellertid förefanns, enligt vad generalpoststyrelsen meddelat, vid tidpunkten för utredningens verkställande icke möjlighet till

sådan utvidgning av postverkets tryckeri, som med nödvändighet krävdes, därest åt detsamma skulle uppdragas att jämväl ombesörja blankettryck för andra statens verk och inrättningar. Med hänsyn bland annat härtill och till fördelarna av en koncentrerings av statsverkets blankettryck hava de sakkunniga för sin del ansett lämpligast, att det av postverket bedrivna blankettryckeriet — liksom för övrigt enligt förslaget övriga specialtryckerier — inordnades under ledning av de tryckeriföretag, med vilka avtal komme att träffas om utförande av statens tryck i allmänhet. Inrättande av ytterligare specialtryckerier utöver de befintliga hava de sakkunniga ej ansett böra äga rum.

Mot det av de sakkunniga framlagda förslaget att överlämna allt statens tryck till vissa större enskilda tryckeriföretag hava emellertid starka betänkligheter uttalats av såväl de flesta i ämnet hörda myndigheter som boktryckeriidkarna.

Beträffande lösningen av frågan om ett ekonomiskt ordnande av statens tryck har chefen för finansdepartementet vid behandlingen inför Kungl. Maj:t den 7 januari 1921 av hithörande spörsmål förklarar sig icke kunna tillstyrka, att de sakkunnigas förslag, i vad det avser tryckets överlämnande åt vissa större enskilda tryckeriföretag, lägges till grund för framställning till riksdagen. Däremot är, enligt vad chefen för finansdepartementet meddelat, frågan om andra åtgärder i angivna syfte för närvarande föremål för ytterligare beredning inom detta departement. Vad särskilt statens blankettryck angår, torde det emellertid vara uppenbart och av de sakkunnigas utredning styrkt, att avsevärda besparingar skulle kunna vinnas för statsverket, om detta tryck, som för närvarande utföres å ett flertal tryckerier, sammanfördes till ett större sådant. Att märka är härvid, att kostnaderna för statens blankettryck för närvarande äro högst betydande. Enligt vad generalpoststyrelsen i en till mig avlåten promemoria i ämnet framhållit, beräknas dessa kostnader för närvarande uppgå till inemot 4 miljoner kronor om året. Styrelsen har vidare meddelat, att de årliga utgifterna för blankettanskaffningen från år 1916 till år 1919 ökats vid postverket från 279,500 kronor till 590,000 kronor samt, såvitt man kunnat inhämta, vid statens järnvägar från 306,000 kronor till 1,627,100 kronor. Ökningen i kostnader för postverkets vidkommande har sålunda varit förhållandevis avsevärt mindre än för statens järnvägar. Då, även om vissa andra faktorer härvid medverkat, kostnadsökningen för de olika verken i stort sett torde hava berott på de stegrade utgifterna för tryckets framställande, har sålunda postverket haft betydande ekonomisk fördel av att kunna betjäna sig av den egna tryckerirörelsen.

Onekligen synas även flera skäl tala för att postverkets tryckeri, som under flera år drivits med gott resultat och där givetvis en god erfarenhet i fråga om blankettrycket vunnits, finge övertaga sådant tryck även för andra statens verk. Enligt vad tidigare omnämnts, har även riksdagen år 1917 alternativt uttalat sig för en sådan anordning, därest en utvidgning av tryckeriet kunde komma till stånd. Att de sakkunniga ej upptagit förslag om ytterligare användning av postverkets tryckeri synes delvis hava varit beroende på att möjlighet till utvidgning av detta ej tidigare förelegat. Emellertid torde det ej låta sig göra att utan att föregripa frågan om slutligt ordnande av statens tryck i allmänhet nu fatta definitivt ståndpunkt till spørsmålet om ett enhetligt sammanförande av statens blankettryck. Det måste dock anses vara av nödig förtänksamhet påkallat, att, om postverkets tryckeri överflyttas till andra lokaler, därvid tillses, att möjlighet förefinnes att tillgodose det ökade lokalbehovet för ett eventuellt utvidgat blankettryckeri. Hinder torde för övrigt ej böra möta för generalpoststyrelsen att tillsvidare efter avtal med vederbörande statsmyndigheter övertaga annat blankettryck, i den mån tillgängliga resurser sådant medgiva. Skulle den allmänna frågan om statens tryck framdeles anses böra ordnas helt eller delvis genom inrättande av ett statstryckeri, omfattande jämväl blankettrycket, skulle de nu till inköp föreslagna fastigheterna kunna bereda utrymme för ett dylikt tryckeri, om så i övrigt ansåges lämpligt. Å andra sidan skulle ett förläggande till fastigheterna redan nu av postverkets blankettryck ej föregripa frågan om inrättande av ett statstryckeri.

Slutligen torde i detta sammanhang böra framhållas, att någon flyttning av postverkets frimärkstryckeri ej för närvarande är påtänkt, varför ett bifall till föreliggande förslag ej skulle föregripa av riksdagen i skrivelse den 24 mars 1920, nr 95, begärd utredning om sättet för handhavande av statens värdetryck.»

Beträffande fastigheternas lämplighet och pris anför departementschefen följande:

»De fastigheter i Lilla Alby municipalsamhälle i Solna socken, dit enligt generalpoststyrelsens föreliggande förslag postverkets verkstad — med undantag av automobilavdelningen — postverkets tryckeri och bokbinderi ävensom persedel- och blankettförråd skulle flyttas, måste anses synnerligen lämpliga för ändamålet. Fastigheterna hava ett i förhållande till järnvägs- och sjökommunikationer mycket förmånligt läge. Den å tomterna uppförda fabriksbyggnaden är av sådan storlek och beskaffenhet i övrigt, att samtliga ifrågavarande verkstads- och förrådslokaler kunna

De föreslagna fastigheternas lämplighet och pris m. m.

inrymmas i densamma, utan att större ändringar behöva ske. Detta medför den fördelen, att rörelsen kan koncentreras inom en byggnad och att sålunda den intima samverkan, som äger rum mellan de olika grenarna av rörelsen, kan försiggå utan den tidsödande och dyrbara omgång, som transporterna under nuvarande lokalförhållanden förorsaka. Vidare erbjuda fastigheternas storlek och fabriksbyggnadens beskaffenhet så gott som obegränsade möjligheter till utvidgning av lokalerna, så att densamma även för framtiden bliva tillräckliga för den alltjämt växande rörelsen, och är detta särskilt av betydelse, därest, såsom ovan antytts, postverkets tryckeri till äventyrs skulle komma att ombesörja blanketttrycket för jämväl andra statens verk. Övriga byggnader kunna efter mindre omändring användas till kontors- och expeditiionslokaler eller till bostäder för vederbörande personal. Härtill kommer slutligen, att de för rörelsen för närvarande disponerade lokalerna med hänsyn till sitt läge huvudsakligen i det dyrbara centralposthuset skulle kunna bättre utnyttjas såsom expeditiionslokaler.

Vad köpeskillingen för fastigheterna angår, synes densamma i betraktande av deras läge och beskaffenhet samt vad som upplysts i fråga om fastighetsprisen inom orten kunna godtagas. Enligt vad generalpoststyrelsen beräknat, torde även köpeskillingen med säkerhet kunna förräntas. I en härom avgiven promemoria, till vilken må närmare hänvisas, antages detta kunna ske enbart medelst överskottet från postverkets tryckeri. Styrelsen har härvid utgått från att tryckeriet efter utflyttningen till Lilla Alby endast skulle utföra postverkets eget tryck, därvid den nuvarande fabriksbyggnaden därstädes är fullt tillräcklig att tillgodose lokalbehovet för rörelsen i dess helhet. De belopp, som skola förräntas, hava av styrelsen under dylik förutsättning upptagits sålunda:

köpeskillingen, till den del densamma utgör likvid för		
den fastighet, inom vilken rörelsen skulle inrymmas	1,650,000	kronor
kostnader för vissa ändringsarbeten	50,000	»
i tryckeriet nedlagt kapital	250,000	»
	<hr/>	
	Summa	1,950,000 kronor
10 % ränta härå utgör	195,000	»
varifrån bör avdragas hyresvärdet för de lokaler i Stockholm, som genom utflyttningen till Lilla Alby utrymmas och vilket enligt särskild utredning uppskattas till	80,000	»
	<hr/>	
	Återstod	115,000 kronor

Nettobehållningen av postverkets tryckerirörelse har för år 1919 ansetts kunna beräknas till minst 150,000 kronor. Då tillverkningskostnaderna uppgått till inemot 600,000 kronor, skulle bruttotillverkningsvärdet för samma år kunna uppskattas till omkring 750,000 kronor och det inbesparade beloppet sålunda motsvara 20 % å sistnämnda summa. För år 1921, från och med vilket år postverkets tryckeri utför även det etikett- och blankettryck samt cirkulärtryck för postverkets räkning, som dittills verkställt å enskilda tryckerier och för vilket kostnaderna under år 1920 uppgått till omkring 250,000 kronor, skulle bruttotillverkningsvärdet således kunna uppskattas till omkring 1,000,000 kronor, vadan med tillämpning av ovan angivna procentsats, besparingen för år 1921 skulle uppgå till omkring 200,000 kronor. Enligt dessa av styrelsen lämnade uppgifter skulle sålunda en fullt tillfredsställande förräntning kunna påräknas å det kapital, som nedlägges å ifrågavarande fastigheter i Lilla Alby, och detta även om ingen hyra beräknas för de övriga grenarna av rörelsen och vinsten av verkstadsdriften icke toges i beräkning.

Om tryckeriet skulle utvidgas att övertaga allt blankett- och cirkulärtryck för kommunikationsverken, varvid en påbyggnad av fabriksbyggnaden måste ske, skulle, enligt styrelsens beräkning, icke blott en fullt tillfredsställande förräntning av det i anläggningen investerade kapitalet kunna äga rum, utan även uppkomma en avsevärd vinst därutöver.»

Departementschefen omtalar vidare, hurusom generalpoststyrelsen erhållit anbud att inköpa en inom Brännkyrka församling belägen fastighet med därå befintlig fabriksbyggnad, innehållande en golvyta av sammanlagt 2,253 kvadratmeter och ett kubikinnehåll av 9,800 kubikmeter. Priset härför uppginge till 630,000 kronor.

Vid jämförelse mellan fabriksbyggnaderna i Brännkyrka och Lilla Alby vore att märka, framhåller departementschefen, att den förstnämnda vore uppförd med yttermurar av tegel, under det att den sistnämnda vore av betong och betydligt solidare utförd, vilket givetvis hade stor betydelse, då det, som i nu förevarande fall, gällde att placera tryckpressar och andra tunga maskiner. Den utvidgning av lokalerna för postverkets tryckeri, som torde bliva erforderlig, därest tryckeriet skulle utföra annat blankettryck för statens räkning, kunde i Lilla Alby ske genom en påbyggnad av den nuvarande fabriksbyggnaden därstädes. En sådan påbyggnad hade beräknats draga en kostnad av 230,000 kronor. Skulle en motsvarande lokalutvidgning ske i Brännkyrka, måste en tillbyggnad uppföras, för vilken erfordrades grundläggningsarbeten. Dessa

senare kunde uppskattas draga en merkostnad av omkring 50,000 kronor.

Efter en ingående jämförelse mellan de båda sålunda föreliggande alternativen anser sig emellertid departementschefen böra förorda antagandet av det förstnämnda, avseende Lilla Alby.

Beträffande beredande av medel för det ifrågasatta inköpet anför departementschefen följande:

»Då något anslag för ifrågavarande ändamål icke beräknats i statsverkspropositionen, torde de i tilläggsstaten bland inkomsterna under rubriken 'I. Fast upplåning' upptagna lånemedel böra höjas med 1,850,000 kronor. Någon ökning i slutsumman av lånemedlen torde emellertid ej av nu förevarande anledning bliva påkallad. I statsverkspropositionen har nämligen för en radiostation för trafik med Amerikas Förenta Stater i avbidan på ytterligare framställning beräknats dels å tilläggsstaten 2,000,000 kronor och dels för år 1922 likaledes 2,000,000 kronor. Enligt vad chefen för telegrafstyrelsen meddelat mig, har emellertid på grund av mellankommande omständigheter, varöver telegrafstyrelsen icke rått, trafiköverenskommelse med vederbörande i Amerika ännu icke kunnat träffas, på grund varav det å tilläggsstaten beräknade beloppet ej torde behöva för ändamålet tagas i anspråk. Till denna fråga återkommer jag vid ett senare tillfälle.»

Det torde icke kunna bestridas, att det föreslagna inköpet av ifrågavarande fastigheter vid Lilla Alby skulle ur teknisk synpunkt komma att medföra vissa fördelar för postverket. Otvivelaktigt skulle därigenom driften av postverkets tryckerirörelse och de övriga särskilda grenar av postverkets praktiska verksamhet, varom här är fråga, i flera hänseenden underlättas. Och vidare vunnes genom ett bifall till förslaget, att vissa utrymmen, särskilt de som komme att frigöras i centralposthuset, i stället kunde komma till användning för ändamål, för vilka de med hänsyn till sin centrala belägenhet måste anses mera lämpade.

Att förevarande plan nu framlagts för riksdagen sammanhänger emellertid, enligt vad av propositionen inhämtas, med en påtänkt utvidgning av postverkets tryckerirörelse, för vars genomförande större lokalutrymmen erfordras.

Såsom framgår av utskottets denna dag avgivna utlåtande rörande anslag till inköp av inventarier vid postverket, har utskottet på anförda skäl funnit lämpligheten av att för närvarande företaga en dylik utvidgning kunna starkt ifrågasättas och av denna anledning avstyrkt,

Utskottets
yttrande.

att medel härtill beviljades. Avgörande för utskottet har därvid varit det jämväl i sammanhang med ifrågavarande proposition motionsvis framhållna sambandet mellan å ena sidan nu förevarande fråga och å andra sidan det alltjämt på utredning beroende spörsmålet om den lämpligaste formen för tillgodoseende av statens behov av tryck i allmänhet. Vid sådant förhållande synes ej heller frågan om anskaffande av de ökade lokaler, som skulle erfordras för nyss angivna ändamål, nu påkalla något avgörande.

Och om man bortser från det lokalbehov, som den av generalpoststyrelsen påtänkta, men av utskottet sålunda avstyrkta utvidgningen av postverkets tryckerirörelse skulle medföra, torde, enligt vad den i ärendet föreliggande utredningen synes giva vid handen, såväl nämnda tryckerirörelse som ock de verksamhetsgrenar i övrigt, om vilkas förläggande till Lilla Alby förslag framlagts av generalpoststyrelsen, i stort sett kunna nöjaktigt bedrivas inom de lokaler, som redan för närvarande för detta ändamål stå till förfogande. Ytterligare kommer härtill, att den allmänna nedgången i posttrafiken medfört en icke oväsentlig minskning i det behov av expeditionslokaler m. m., för vars tillgodoseende de genom förflyttningen till Lilla Alby ledigblivna utrymmena varit avsedda. Enligt utskottets mening torde därför den ifrågasatta förflyttningen utan större olägenhet kunna undvikas.

Utskottet, som sålunda på grund av redan anförda omständigheter nödgats ställa sig avvisande mot att det planerade inköpet företages, anser sig emellertid beträffande räntabiliteten av detsamma vidare böra framhålla, att såvitt av uppgjorda beräkningar framgår, det måste anses synnerligen ovisst, huruvida det ekonomiska resultatet av affären kan för statsverket väntas bliva gynnsamt. Utan att ifrågasätta riktigheten av de uppgifter beträffande de erbjudna fastigheternas fördelaktiga belägenhet och framtidsmöjligheter i övrigt, som lämnats i propositionen, vill utskottet erinra, att frågan om sättet för fastigheternas användning icke är klarlagd i vidare mån än härförut angivits, och det är vidare att märka, att enligt de i propositionen framlagda kalkylerna en tillfredsställande avkastning av dessa fastigheter åtminstone den närmaste tiden endast skulle ernås på bekostnad av vinsten från postverkets tryckerirörelse, varav, sedan från bruttoinkomsten skälig lokalhyra avdragits, ytterligare en icke oväsentlig del skulle åtgå för täckandet av beräknad ränta å köpeskilling m. m.

I den i propositionen framlagda planen ingår jämväl uppförandet av arbetarbostäder för den vid anläggningen sysselsatta personalen för en kostnad av 1,200,000 kronor. Även om, såsom i propositionen förut-

satts, medel härför skulle kunna beredas från det anslag till nybyggnad av bostadshus åt tjänstemän vid kommunikationsverken, som anvisades vid 1920 års riksdag, torde dock nu nämnda förhållande vara förtjänt av beaktande för ett rätt bedömande av den föreliggande planens räckvidd.

Utskottet anser sig slutligen böra erinra, hurusom den i avseende å möjligheterna att anskaffa täckning för statsutgifterna synnerligen brydsamma statsfinansiella situationen manar till den största varsamhet särskilt vid beviljandet av medel till nya ändamål av sådan omfattning som det nu ifrågavarande.

Under återopande av vad utskottet sålunda anført, får utskottet, i anslutning till vad motionären yrkat, hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 25 februari 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 22.

Reservation:

av herr A. Anderson i Råstock.
